מסורת הש"ס

א) [לקמן קיט:], ב) ת"כ אחרי פי"ב ה"י, ג) ת"כ שם הי"ב, ד) ע' תמורה ד:, ה) לעיל נא. לקמן פד:, ו) [לעיל סח: וש"נ], ז) לעיל נ:, ח) אחרי פר' ח פי"ב, ט) ע' רש"ק ופנים מאירות:

מוסף רש"י

זבחים ולא מנחות. חבחו זבחי שלמים לה' פרים (ויקרא יז) ואוקמינן לעיל קרא בקדשים שהקדישן בשעת היתר במות וכתיב פרים מיעוטא, אלמא זבחים הוא דהוו נהגי בהו ולא עופות ומנחות (לקמן קיט:).

שינויי נוסחאות

א] ולא ידענא איזה היא (ש"מ): ב] מנחה בבמה אין עופות בבמה (כי"צ): ג] נוס' ילקוט פר' אחרי רמז קפ"ז מ"ט זבחו זבחי שלמים זבחים ולא עופות זבחים ולא מנחות (הגר"ב): ד] ל"ל כלי (שטמ"ק): ה] נ"ל אף נבילה שאין מתרת (כי"ו וכי"ה ברש"י): ו] ל"ל הביא המולק...

שיטה מקובצת

לאתויי שחיטת קדשים בפנים. וה"ה דהוה מצי למימר לאתויי פיגול ונותר וטמא דאם עלו לא ירדו ואין מטמאין בגדים אבית הבליעה...

עין משפט נר מצוה

כ א מיי' פ"ו מהל' פסה"מ הלכה ט: כא ב מיי' פ"ג שם הלכה טו: כב ג מיי' פ"ג מהלכות אבות הטומאות הלכה יג: כג ד מיי' שם הלכה יב:

תורה אור השלם

1. וַיִּשְׁלַח אֶת נַעֲרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ עֹלֹת וַיִּזְבְּחוּ זְבָחִים שְׁלָמִים לַיהוָה פָּרִים: שמות כד, ה

לְמַעַן אֲשֶׁר יָבִיאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת זִבְחֵיהֶם אֲשֶׁר הֵם זֹבְחִים עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה וֶהֱבִיאֻם לַיהוָה אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֶל הַכֹּהֵן וְזָבְחוּ זִבְחֵי שְׁלָמִים לַיהוָה אוֹתָם: ויקרא יז, ה

2. וְכָל נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל נְבֵלָה וּטְרֵפָה בָּאֶזְרָח וּבַגֵּר וְכִבֶּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד הָעָרֶב וְטָהֵר: ויקרא יז, טו

3. צַו אֶת אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה הִוא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה עַד הַבֹּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ: ויקרא ו, ב

נוסחאות רש"י כת"י

אלא. כל דרישא לאתויי שחיטת קדשים בפנים דאין מטמאין דלא תנן לה במתניתין...

גמרא

וליטעמיך שלא היה פסולו בקודש לאיתויי מאי אלא רישא לאיתויי שחיטת קדשים בפנים סיפא לאיתויי מליקת חולין בחוץ תניא כוותיה דרבי יוחנן מלקה זר מלקה פסול [א]הפיגול והנותר והטמא אין מטמאין אבית הבליעה א"ר יצחק שמעתי שתים אחת קמיצת זר ואחת מליקת זר אחת תרד ואחת לא תרד ולא ידענא [א] אמר חזקיה מסתברא [ב]קמיצה תרד מליקה לא תרד מאי שנא מליקה דישנה בבמה קמיצה נמי ישנה בבמה וכי תימא אין מנחה בבמה אין עופות נמי בבמה דאמר [ה]רב ששת לדברי האומר יש מנחה בבמה יש עופות בבמה לדברי האומר אין מנחה [ב] אין עופות מ"ט [ג] [1]זבחים ולא מנחות זבחים ולא עופות אלא אימא אין קידוש בכלי [ד] שרת במנחה בבמה: מלק בשמאל או בלילה כו': ת"ר [ג]יכול תהא מליקה שהיא לפנים מטמאה בגדים בבית הבליעה תלמוד לומר [2]נבלה הא נמי נבלה היא אלא ת"ל [2]טריפה מה טריפה שאין מתרת את האיסור אף כל [ה] שאין מתרת את האיסור יצא מליקה שהיא לפנים הואיל והיא מתרת את האיסור אין מטמא בגדים בבית הבליעה הביא [ו] המולק (ק"ץ חפ"ץ סימן) [ד]קדשים בחוץ ומולק חולין בין מבפנים בין מבחוץ הואיל ואין מתירין את האיסור מטמאין בגדים אבית הבליעה [ג]תניא אידך יכול תהא שחיטת [ז] חולין לפנים וקדשים בין מבפנים ובין מבחוץ מטמאה אבית הבליעה ת"ל נבלה הא נמי נבלה היא אלא ת"ל טריפה מה טריפה שווה [ח] בפנים כבחוץ אף כל שוות בפנים כבחוץ יצא שחיטת חולין בפנים וקדשים בין מבפנים בין מבחוץ הואיל ולא שוו בפנים כבחוץ אין מטמאין בגדים אבית הבליעה בשלמא חולין לא שוו בפנים כבחוץ אלא קדשים אידי ואידי פסולין נינהו [ז]אמר רבא אם הועילה לו שחיטת חוץ לחייבו כרת לא תועיל לו [ט] לטהרה מידי נבילה אשכחן חוץ פנים מנלן הואיל ולא שוו בפנים כבחוץ אי הכי מלק קדשים בחוץ נמי לא דלא [י] שוו בפנים כבחוץ אמר רב שימי בר אשי דנין דבר שלא בהיכשרו מדבר שלא בהיכשרו ואין [ה]דנין דבר שלא בהיכשרו מדבר שבהיכשרו ולא והתניא [י]מנין ליוצא שאם עלה לא ירד שהרי יוצא כשר בבמה תנא [3]זאת תורת העולה ריבה סמיך ליה: **מתני'** [ז]מלק ונמצאת טריפה ר' מאיר אומר אינו מטמא בבית הבליעה

רש"י

דלא תנן לה במתני': **הנותר והטמא.** ולא אמרינן נפקי להו מהיתר אכילת קדשים וחל עלייהו איסור נבילה למפרע: **דישנה בבמה.** בזר: **לדברי האומר.** בפ' אחרון (לקמן דף קיג.) ר' יהודה אומר אין מנחה בבמה: **זבחים.** ויזבחו זבחים שלמים בסיני [יא] (שמות כד): **אין קידוש כלי שרת במנחה בבמה.** הילכך לא ילפינן זר במקדש לענין קמילה מזר בבמה דלא דמי הך קמילה להך קמילה דבמקדש הואיל וקידשה בכלי שרת איפסלא בזר: ה"ג בתורת כהנים [ח] להך מתני' **יכול תהא מליקה שהיא לפנים מטמאה כו': הא נמי נבילה היא.** מאן לימא לך דלאו נבילה היא נהי דהותרה מליקת חטאת העוף לכהנים מגזירת הכתוב מלכל חטאתם כדאמרן בפרק [בית שמאי] (לעיל דף מד:) עולה שלא הותרה להם תטמא בבית הבליעה: **אלא תלמוד לומר טריפה.** ונפש [יב] אשר תאכל נבילה וטריפה (ויקרא יז) ובנבלת עוף טהור מיתוקמא קרא בת"כ [ח] והאי טריפה קרא יתירא הוא לדרשא כדלקמן שאי אפשר לשומעו כמשמעו שיהא [יג] טריפה מטמא בבית הבליעה מחיים אם טריפה חיה [יד] ואם אינה חיה הרי בכלל נבילה והא מתני' [טו] לקמיה [ע"ב] מיתוקם כר"מ דלית ליה שחיטת עוף טהור מטהרת טריפתו מטומאתו ולא דריש ליה להאי קרא להביא טריפה ששחטה שתטמא הילכך דריש ליה למעוטי מליקה שהיא בפנים ושחיטה שהיא לפנים ומשמע ליה קרא הכי נבילה שהיא כטריפה היא דמטמאה: **מה טריפה.** אין טריפות המאורע בה מתיר שום איסור שהיה בה מתחילה: **אף נבילה.** שאין נבילות המאורעת בה מתיר את האיסור יצא נבילות הבא לה ע"י מליקת פנים בהכשר הואיל ומתיר את האיסור שבחייה לא היתה ראויה לקרב לגבוה והותרה במליקה זו: **יכול תהא שחיטה שהיא לפנים.** ובת"כ גרסי' לה הכי יכול השוחט חולין בפנים וקדשים בין מבפנים בין מבחוץ כו': **הא נמי נבילה היא.** מי יימר דלאו נבילה היא הואיל ושחיטה בפנים בעוף לא שייכא וכן בקדשים בין בפנים בין בחוץ כו': **ת"ל טריפה.** כלומר נבילה שהיא כטריפה מטמאה: **שאוות בפנים כבחוץ.** דכאן וכאן היא אסורה: ה"ג **יצא השוחט חולין בפנים וקדשים בין בפנים בין בחוץ הואיל ולא שוו בפנים כבחוץ אין מטמאין.** ולקמן מפרש ואזיל: **בשלמא חולין שווה** [טז] **שחיטתן בפנים כבחוץ.** שהרי חולין שחוטין בחוץ אין מטמאין ואפי' שלא [יז] בהיכשרו כגון עוף טריפה ששחטה דהא מתניתין [יח] לקמן כר"מ דמטהר טריפת העוף שחוטה ומוקי טריפה דכתיב בקרא להך דרשא למעוטי פנים: **אידי ואידי.** בין בפנים בין בחוץ נבילה זו שוה בהם שאין כאן תורת שחיטה:

אמר רבא. שחיטת פנים לחולין הוא דנפקא לן מהך דרשא אבל קדשים לא צריך למילף מינה דממילא נפקא לן דלא מיטמאו עופות קדשים שחוטין בחוץ דאם הועילה שחיטת חוץ לחייבו עליו כרת משום שחוטי חוץ כדמרבינן ליה בפרק השוחט והמעלה (לקמן דף קז.) מאו אשר ישחט לרבות שחיטת עוף אלמא שחיטה היא [יט] שמה: **לא תועיל.** בתמיה: ה"ג **אשכחן חוץ פנים מנלן** [כ]: ומשני **הואיל ולא שוות בפנים כבחוץ.** דהא [כא] אוקימנא דבחוץ לא מטמא ואע"ג דבאכילה אסור בטומאה מיהא לא שוו: **אי הכי מלק קדשים.** דקתני לעיל מיטמאין: **הא לא שוו בחוץ כבפנים.** דהא בפנים הכשירו במליקה: **דנין דבר שלא בהכשירו.** שחיטת קדשים בפנים: **מדבר שלא בהכשירו.** שחיטת קדשים בחוץ וכן שחיטת חולין בפנים משחיטת חולין טריפה בחוץ: **ואין דנין דבר שלא בהכשירו.** כגון מליקת קדשים בחוץ: **מדבר שבהכשירו.** מליקת קדשים בפנים: **מתני' ר"מ אומר אינה מטמאה.** בקל וחומר: רבי

תוספות

וליטעמיך שלא היה פסולו בקודש לאתויי מאי. תימה דילמא לאתויי בעל מום דהא משמע דטעמא דזר לר' יוחנן משום דיליף מבמה ובעל מום לא הותר בבמה כדמוכח לעיל בריש פ"ב (דף טז.) דפריך מה להלן השוה שכהן שכן לא הותר בבמה ואי הוה מפרשינן בטעמא דרבי יוחנן משום דיליף משחיטה אע"ג דלאו עבודה היא הוה ניחא:

לאתויי שחיטת קדשים בפנים. ואע"ג דתרד מדתנן פ' השוחט והמעלה (לקמן דף קיא.) שוחט עוף בפנים ומעלהו בחוץ פטור מ"מ אין מטמאה בבית הבליעה דילפינן לקמן מטריפה ויש [כב] לומר לא דמי שוחט עוף בפנים דאינו מטמא היינו טעמא דגם בחוץ אינו מטמא ומטעמא [כג] דהועילה השחיטה לחיוב כרת בשביל כך אין לומר דאם עלה בהמה או עוף ששחט חוץ דיקרב אלא פשיטא דירד דמה ענין זה לזה חיוב [כד] כרת לומר לא ירד פשיטא דשוחט בהמה או עוף בחוץ דמשום שחייב כרת לא נאמר דאם עלה לא ירד ולעולם לא נאמר לא ירד אלא היכא שמצינו דוגמתו כשר בפנים ובריש מעילה [דף ג.] דמשוה להו דכל היכא דאין מטמאין אבית הבליעה הכי נמי לא ירדו היינו דוקא בדבר שיש בפנים כשר כוותייהו. ברו"ך:

מליקת זר לא תרד. לרבי שמעון אבל לר' יהודה תרד כמו לילה ויולא ודרוס דעבודת דם לא יליף ר' יהודה מבמה:

אין קידוש כלי שרת במנחה בבמה. תימה כיון דנתקדש בכלי שרת הוא [כה] פסולו בקודש קרינא ביה ושמא כיון דתחילת עבודתה ביד ולא נתקדש בכלי שרת בתחילת עבודה לא חשיב פסולו בקודש ולא דמי לשחיטה דסכין מקדשא ליה:

יכול תהא שחיטה שהיא לפנים מטמאה בגדים אבית הבליעה כו'. הא דמצרכינן הכא קרא לשחיטת עוף קדשים שמטהרת מידי נבילה ולענין איסורי הנאה לא מצרכינן קרא לשחיטתה שמטהרת מידי נבילה לא דמי דקדשים אין הכשר אכילתן בשחיטתן אבל איסורי הנאה הכשר אכילתן בשחיטתן אע"ג דהשתא מיהא אין שחיטתם מכשרתן באכילה מ"מ מטהרתן מידי נבילה:

ואין דנין דבר שלא בהכשרו מדבר שהוא בהכשרו. [ט] פי' בקונטרס [כו] ושחיטת חולין בפנים לאו משחיטת חולין בחוץ ילפינן אלא משחיטת קדשים בפנים ילפינן ואם תאמר אם כן מליקת חולין בפנים וקדשים בחוץ נילף נמי ממליקת שמאל ולילה דהוי שלא בהכשרו [כז] משלא בהכשרו ויש לומר כיון דאם עלה לא ירד הכשרו קרינא ביה [כח]:

קושיא דילמא האי נמי נבילה חשיב לה דלא נעשית בהכשירה: ה"ג **יצא השוחט חולין בפנים וקדשים בין מבפנים בין מבחוץ אין מטמאין.** ולקמן מפרש בשלמא חולין לא שוותה שחיטה בחוץ כבפנים דבחוץ כשרין בשחיטה אלא...

... לר' יצחק דשחיטה לאו עבודה היא מדקאמר קמילה תרד ולא יליף משחיטה דקמילה כנגד שחיטה: **אין קידוש בלי** ... עופות בין מנחה איכא בבמה, מיהו [מליקה] דאין צריך קידוש כלי יליף מבמה, אבל מנחה דבעי קידוש כלי לא ילפינן...